

Innholdsfortegnelse

Forord	11
Kapittel 1	
Nye lærer- og lederroller – nye vilkår for skoleutvikling?	13
<i>Kristin Helstad og Sølvi Mausethagen</i>	
Sammendrag	13
Innledning	13
Framvekst av nye roller i skolen.	15
Skoleutvikling og profesjonalisering	17
Kunnskapsdimensjonen	19
Relasjonsdimensjonen	20
Styrings- og ledelsesdimensjonen	21
Nye lærer- og lederroller i skolen – nye vilkår for skoleutvikling? . . .	24
Avslutning.	25
Referanser	25
Kapittel 2	
Kunnskapsarbeid som et ansvarsområde for lærere og skoleledere.	29
<i>Hege Hermansen</i>	
Sammendrag.	29
Innledning	29
Kunnskapsarbeid som en premisseleverandør for profesjonelt ansvar og autonomi	31
Hvordan kommer læreres ansvar til uttrykk gjennom kunnskapsarbeid?	35
Kunnskapsarbeid og skolelederrollen	41
Implikasjoner for profesjonell autonomi	45
Avslutning	47
Referanser	48

Kapittel 3**Hva slags utvikling? Elevresultater som utgangspunkt****for utviklingsarbeid . . . . . 53***Sølvi Mausestøen, Guri Skedsmo og Tine S. Prøitz*

Sammendrag 53

Innledning 54

Rekontekstualiseringsprosesser i utviklingsarbeid. 56

Data og metode. 57

Presentasjon av sentrale funn. 58

Bruk av elevresultater som utviklingsarbeid. 65

Avslutning. 67

Referanser 68

Kapittel 4**Ledelse, roller og makt i utviklingsarbeid . . . . . 71***Ann Elisabeth Gunnulfsen*

Sammendrag 71

Innledning 71

Politiske forventninger om bruk av resultater på nasjonale prøver 72

Ledelse, roller og makt 73

En kvalitativ studie i en høytpresterende kommune 76

Sentrale funn. 78

Rektorene som «fortellere» og «justerere». 78

Avdelingslederne som «budbringere» og «buffer». 82

Lærere som «kritikere» og de som forhindrer overbelastning 84

Diskusjon 86

Avslutning. 88

Referanser 89

Kapittel 5**Avdelingslederfunksjonen i skolen – verktøy for rektors eller****lederteamets ledelse? . . . . . 91***Hedvig Abrahamsen*

Sammendrag 91

Innledning 91

Bakgrunn 93

Hva sier forskning om mellomlederne? 96

Teoretisk rammeverk 96

Studiens metode og datamateriale	97
Funn og analyse	98
«Det er opp til rektor»	98
Avdelingsleder som formidler av eller deltaker i beslutninger?	100
Avdelingslederne vil påvirke og være leder	100
Avdelingslederne som verktøy for rektors alene-ledelse?	102
Avslutning.	104
Referanser	105
Kapittel 6	
Nye forventninger til veilederrollen: veiledere som ledere av utviklingsprosjekter i skolen	107
<i>Eli Lejonberg, Anne Kristin Dahl og Siv Paus Brovold</i>	
Sammendrag	107
Innledning	107
Styringsdokumenter og utdanningspolitikk.	108
Forskning på veilederrollen: skolering og ansvarsoppgaver	109
Den utvidede veilederrollen.	110
Veiledning i skolen som organisasjon.	111
Data og metode.	114
Nye roller: nye muligheter og mulig virvar	119
Avslutning.	122
Referanser	123
Kapittel 7	
Grenser og grensekryssing i lærerspesialisters arbeid	127
<i>Marte Lorentzen</i>	
Sammendrag	127
Innledning	127
Lærerspesialistordningen	129
Forskning på spesialisert lærerroller	130
Grenser og grensekryssing	130
Metode og analyse.	131
Grenser i spesialistenes arbeid	133
Diskusjon	139
Avslutning.	141
Referanser	142

Kapittel 8**Faglederrollen i videregående skole – fra vaktmester til skoleutvikler . . .** 145*Kristin Helstad, Norbild Joleik og Eileen Holm Klavenes*

Sammendrag	145
Innledning	145
Videregående skoler – noen kjennetegn.	147
Lærerprofesjonen og skolelederrollen	148
Ledelse og relasjonsarbeid i skolen	149
En studie av en ny lederrolle i en videregående skole	151
Faglederrollen utfordrer tradisjoner	158
Avslutning.	161
Referanser	162

Kapittel 9**Skoleutvikling på ungdomstrinnet – profesjonalisering****innenfra og utenfra . . . . .** 165*Kristin Helstad, Monica Bekkelien og Are Solstad*

Sammendrag	165
Innledning	165
Skoleutvikling i profesjonsfellesskap	168
Kunnskapsarbeid og oversettelser mellom kontekster	169
Et distribuert perspektiv på ledelse	170
Materiale og metode	171
Profesjonalisering innenfra	173
Profesjonalisering utenfra	177
Profesjonalisering innenfra i møte med profesjonalisering utenfra	179
Avslutning.	181
Referanser	182

Kapittel 10**Nye leder- og lærerroller i skolen – konsekvenser for rektorrollen. . . . .** 185*Jorunn Møller*

Sammendrag	185
Innledning	185
Ledelse og styring	189
Kunnskapsarbeid i skolen	192

Brytninger mellom utvikling og kontroll.	195
Spenninger mellom styring og tillit	197
Avslutning.	200
Referanser	201
Bidragstere	205